

מנהג בכתב

שינוי הדף היומי בדרך קצרה

לע"נ מרן רבי ירחמיאל גרשון בן
רבי צבי יהודה אדלשטיין זצוק"ל
הערות והנצחות ט"ל 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 335 פרשת נשא תשפ"ו

חולין כד-ל

לעבודה אלא שהכהנים לא מניחים לעבוד עד שיהיה בן כ' יש אומרים שזה כדעת רבי ואין פסול אפילו מדרבנן פחות מבן כ' ויש אומרים שלרבי הוא פסול מדרבנן, וכאן זה כדעת רבנן שרק לכתחילה לא יעבוד ואם עבד עבודתו כשרה.

משנה הטהור בכלי חרס טמא בכל הכלים והטהור בכל הכלים טמא בכלי חרס. **גמרא** שנו בברייתא שאויר כלי חרס טמא וגבו טהור ואויר כל הכלים טהור וגבם טמא נמצא שהטהור בכלי חרס טמא בכל הכלים והטהור בכל הכלים טמא בכלי חרס, ולמדו בברייתא מהפסוק בכלי חרס תוכו שטמא גם בלא נגע ואין לומר שטמא רק בנגע למד ר' יונתן בן אבטולמוס ממה שכתוב תוכו לטמא וכתוב תוכו ליטמא כמו שתוכו שאמור לטמא זה גם בלא נגע כך באמור ליטמא זה גם בלא נגע, ובלטמא אמר ר' יונתן שהתורה העידה על כלי חרס שטמא את מה שבתוכו,

דף כה גם במלא חרדל, ורב אדא בר אהבה הקשה לרבא שנאמר שכלי חרס יטמא מגבו מק"ו שאם כל הכלים שלא מיטמאים מאוירם הם נטמאים מגבם כלי חרס שנטמא מאוירו ודאי יקבל טומאה מגבו, אמר רבא שלומדים מהפסוק וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו והכלי שטומאתו קודמת לפתחו הוא כלי חרס ורק באין צמיד פתיל עליו הוא נטמא ואם יש עליו צמיד פתיל הוא לא נטמא, אך קשה שנאמר שכל הכלים יקבלו טומאה מתוכם מק"ו מכלי חרס שאם כלי חרס שלא נטמא מגבו הוא נטמא מאוירו כלי הכלים שנטמאים מגבם ודאי יטמאו מאוירם, ויש לומר שכתוב בכלי חרס תוכו ובא למעט תוכו של זה ולא של אחר, אך קשה שדרשו כבר את הפסוק תוכו ויש לומר שיש ד' לימודים שכתוב תוכו פעמיים והיה ניתן לכתוב תוך ואחד צריכים לגופו ואחד מלמד גזירה שוה ואחד ממעט תוכו ולא של אחר ואחד ממעט תוך תוכו שאפילו כלי שטף שנמצא בתוכו מציל על מה שבתוכו, ויש להקשות שנלמד שכל הכלים יקבלו טומאה רק מתוכם ובנגיעה מק"ו שאם כלי חרס שנטמא מאוירו הוא לא נטמא מגבו כל הכלים שלא נטמאים מאוירם ודאי לא יקבלו טומאה מגבם, ויש ללמוד מהפסוק וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא ורק בכלי חרס נאמר שבאין צמיד פתיל עליו טמא וכשיש צמיד פתיל הוא טהור אך כל הכלים מקבלים טומאה בין שיש עליהם צמיד פתיל ובין שאין עליהם צמיד פתיל.

משנה הטהור בכלי עץ טמא בכלי מתכות והטהור בכלי מתכות טמא בכלי עץ. **גמרא** שנו בברייתא שגלמי כלי עץ טמאים וכלים פשוטים של עץ טהורים וגלמי כלי מתכות טהורים וכלי מתכות פשוטים טמאים נמצא שהטהור בכלי עץ טמא בכלי מתכות והטהור בכלי מתכות טמא בכלי עץ, אלו הן גלמי כלי עץ כל מה שעתידי לשוף ולשבץ ולגרו ולכרכב ולהטיח בעור הדג ומה שמחוסר כן או אוגן שפה לפיו או אוזן לאחיזה טמא והמחוסר חטיטה טהור, ולכאורה כשחסר חטיטה פשוט שטהור, ויש לומר שמדובר שהוא חקק שיעור ג' לוג בכלי של קב, אלו הן גלמי כלי מתכות כל מה שעתידי לשוף עמוד ב לשבץ ולגרו ולכרכב בציורים ולהקיש בקורנס ומה שמחוסר כן או אוגן או אוזן הוא טהור ומה שמחוסר כיסוי טמא, והחילוק בין מתכת לעץ הוא כדברי ר' יוחנן שכלי מתכות עשויים לכבוד לכן הם טמאים רק כשהושלמו ור"נ מבאר שדמיהם יקרים, והנ"מ בין הטעמים הוא בכלי עצם שדמיהם יקרים אך אינם עשויים לכבוד, ור"נ הוא לשיטתו שהוא אמר שכלי עצם הם ככלי מתכות ויוצא שכלי עצם מקבלים טומאה כמו ששינוי שר' ישמעאל בן ר' יוחנן בן ברוקה אומר שהפסוק וכל מעשה עזים ותחתאו מרבה דבר שבא מהעזים מהקרנים והטלפים ובשאר בהמה וחיה לומדים מהפסוק וכל מעשה ומה שכתוב עזים בא למעט רק עופות.

משנה מה שחייב במעשר בשקדים המרים פטור במתוקים והחייב במתוקים פטור במרים. **גמרא** שנו בברייתא ששקדים מרים קטנים חייבים במעשר וגדולים פטורים ומתוקים גדולים חייבים וקטנים פטורים ור' ישמעאל בן ר' יוחנן בן ר' יוסי אמר בשם

דף כד נאמר בפרה אדומה ושחט וכתוב גם חוקה ללמד שהיא כשרה רק בשחיטה ולא בעריפה, אך קשה שגם כשכתוב חוקה ניתן לדרוש ק"ו שהרי ביוה"כ כתוב חוקה ובכ"ז שינוי שהגורל עושהו חטאת ולא השם עושה חטאת למרות שניתן לדרוש ק"ו שאם במקום שהגורל לא מקדש השם מקדש, במקום שהגורל מקדש ודאי השם מקדש לכן כתוב ועשהו חטאת שרק הגורל עושהו חטאת וצריך פסוק למעט קידוש השם אף שכתוב חוקה, אלא יש לומר שבעגלה ערופה כתוב זאת שרק זאת בעריפה ולא אחרת בעריפה, ולא אומרים שעגלה כשרה בשחיטה מק"ו מפרה שפסולה לעריפה כשרה לשחיטה עגלה כשרה לעריפה ודאי היא כשרה לשחיטה שכתוב ועפרו את העגלה שהיא נעשית רק בעריפה ולא בשחיטה.

משנה הכשר בכהנים פסול בלויים והכשר בלויים פסול בכהנים. **גמרא** שנו בברייתא שמום פוסל בכהנים ואין פסול שנים בכהנים, שנים פוסל בלויים ומום לא פוסל בהם נמצא שמה שכשר בכהנים פסול בלויים ומה שכשר בלויים פסול לכהנים, ולומדים מהפסוק זאת אשר ללויים ונאמר וכן חמישים שנה ישוב ובא ללמד שהשנים פוסלים בלויים ואין לומר שגם מומים פוסל בלויים שאם בכהנים ששנים לא פוסל בהם מום פוסל בהם לויים ששנים פוסל בהם ודאי יפסול בהם מומים לכן נאמר זאת אשר ללויים שרק שנים פוסלים בהם ולא דבר אחר, ואין לומר ששנים יפסלו בכהנים מק"ו שאם לויים שמום לא פוסל בהם שנים פוסלים בהם כהנים שמום פוסל בהם ודאי שנים יפסלו בהם לכן נאמר אשר ללויים ולא לכהנים, ואין לומר שגם בשילה ובבית עולמים יפסלו הלויים בשנים שכתוב לעבוד עבודת עבודה ועבודת משא וזה נאמר רק בזמן שהעבודה בכתף.

בפסוק אחד נאמר מבן חמש ועשרים ובפסוק אחר נאמר מבן שלושים, אי אפשר לומר שלושים שהרי נאמר עשרים וחמש ואי אפשר לומר עשרים וחמש שהרי נאמר שלושים אלא בעשרים וחמש באים ללמוד ובשלושים מתחילים בעבודה ולומדים מכאן שתלמיד שלא ראה סימן יפה במשנתו חמש שנים לא יראה יותר, ור' יוסי אומר שלש שנים שנאמר ולגדלם שנים שלש וללמדם ספר ולשון כשדים, ות"ק סובר שלשון כשדים הוא קל יותר ור' יוסי לא למד מהלויים שעבודת המשכן קשה יותר.

שנו בברייתא שכהן כשר לעבודה משיביא שתי שערות עד שיזקין ומומים פוסלים בו ובלויים מבן שלושים עד חמישים כשר ושנים פוסלים בהם ודוקא באהל מועד שבמדבר אך במשכן שילה ובבית עולמים הלויים נפסלים רק בקול, ור' יוסי למד מהפסוק עמוד ב ויהי כאחד למחצצרים ולמשוררים להשמיע קול אחד.

ר' אילעא אומר בשם ר' חנינא שהשיעור שיזקין הוא כשהוא מרתת.

שינוי לגבי טהרת מקוה שאם בעל קרי טבל ולא הטיל מים הוא נטמא כשהוא מטיל מים, ור' יוסי אומר שרק בחולה וזקן הוא נטמא ולא בילד ובריא, ואמר ר' אילעא בשם ר' חנינא שילד נקרא כל זמן שהוא עומד על רגל אחת וחולץ ונועל את מנעלו, ואמרו על ר' חנינא שכשהיה בן שמונים הוא עמד על רגל אחת וחלץ ונועל את מנעלו, והוא אמר שהחמים שאמו סכה אותו בילדותו עמדו לו בזקנתו.

שנו בברייתא שמעת שמתמלא זקנו הוא ראוי להיות ש"ץ ולרדת לפני התיבה ולישא כפיו ומשיביא שתי שערות הוא כשר לעבודה, ורבי אומר שרק מבן עשרים ורב חסדא מבאר בטעמו של רבי שכתוב ויעמידו את הלויים מבן עשרים שנה ומעלה לנצח על מלאכת בית ה' ות"ק סובר שרק לנצח צריך מבן כ', אך קשה שהפסוק הזה נאמר בלויים ויש לומר כדברי ריב"ל שבכ"ד מקומות הכהנים נקראים לויים ואחד מהם הפסוק והכהנים והלויים בני צדוק.

שנו בברייתא שר"א למד מהפסוק איש מזרעך לדורותם שקטן פסול לעבודה אפילו כשהוא תם ומשיביא שתי שערות הוא כשר

אביו שבמרים ומתוקים פטור בקטנים ויש אומרים שבשניהם חייב בגדולים ור' יוחנן מבאר שגדולים ראויים ע"י שממתק אותם באור.

משנה תמד קודם שהחמיץ לא נלקח בכסף מעשר ופוסל את המקוה מדין מים שאובים ואחר שהחמיץ הוא נלקח בכסף מעשר ואינו פוסל את המקוה, אחים שותפים בירושת אביהם כשהם חייבים בקלבון בנתינת מחצית השקל הם פטורים ממעשר בהמה וכשהם חייבים במעשר בהמה הם פטורים מקלבון. **גמרא** לכאורה משנתנו לא כר' יהודה ורבנן שנחלקו במתמד ונתן מים במדה ואח"כ מצא כדי מדתו פטור ור' יהודה מחייב במעשר א"כ לרבנן גם בהחמיץ פטור ממעשר ולר' יהודה גם כשלא החמיץ חייב במעשר,

דף כו ר"ג מבאר בשם רבה בר אבון שר' יהודה ורבנן נחלקו בהחמיץ והמשנה היא לר' יהודה וכן אמר ר' יוסי בר' חנינא שר' יהודה ורבנן נחלקו בהחמיץ.

ר"ג אמר בשם רבה בר אבון שאם קנה תמד במעות מעשר ואח"כ הוא החמיץ קנה המעשר שהתגלה למפרע שהוא פרי, ובמשנה כתוב החמיץ ומשמע שאם לא החמיץ לא קנה מעשר וקשה שאולי אם היה משאירו הוא היה מחמיץ, ורבה מבאר שמדובר במשנה באופן שהשאיר ממנו בכוס והוא לא החמיץ, ורבה אמר שזה כדעת ר' יוחנן בן נורי ששנינו שאם היו ג' לוגים מים חסר קורטוב שנפל לתוכם קורטוב יין והם נראים כיין ונפלו למקוה לא פסלוהו ואם היו ג' לוגים מים חסר קורטוב ונפל לתוכם קורטוב חלב והן נראים כמים ונפלו למקוה לא פסלוהו ור' יוחנן בן נורי אמר שהולכים אחר המראה, ואם לגבי מקוה ר' יוחנן בן נורי הלך אחר המראה א"כ גם אצלנו נלך אחר המראה והטעם שהוא מים ולכן לא קונים אותו במעות מעשר, וזה לא כדעת ר"א שאמר שלכו"ע לא מפרישים עליו ממקום אחר אלא א"כ הוא החמיץ א"כ סבר ר"א שר' יהודה ורבנן נחלקו בלא החמיץ ור' יהודה עצמו חייב רק להפריש בו עצמו ולא יפריש עליו ממקום אחר שמא זה הפרשה מחיוב על פטור ומפטור על חיוב.

שנו בברייתא שתמד קודם שהחמיץ שנטמא **עמוד ב** יכול לטהרו ע"י השקה במים ואחר שהחמיץ לא מועיל לו השקה במים, ורבה אומר שכל זה רק כשתמדו במים טהורים ונטמא אך אם תמדו במים טמאים לא מועיל כלל השקה וכשרב גביהה מבי כתיל אמר את זה לפני רב אשי הוא הקשה לו מה החילוק בין טמאים מתחילה שלא מועיל השקה כי אומרים שהמים שהם כבדים יורדים למטה והפרי נקפה למעלה ולכן לא מועיל השקה למים א"כ גם בנטמא אח"כ נאמר שלא יועיל השקה אלא שזה מתערבב לגמרי א"כ אין חילוק ביניהם.

משנה כל מקום שיש מכר אב בבת יש קנס של אונס ומפתה ובמקום שיש קנס אין האב מוכר את בתו. **גמרא** רב יהודה אומר בשם רב שמשנתנו היא כר"מ אך לרבנן יש קנס גם במקום שהאב מוכר את הבת ששנינו שלר"מ קטנה מבת יום אחד עד שתביא שני שערות יש בה מכר ואין לה קנס ומשתביא שני שערות עד בגרותה יש קנס ואין מכר, שר"מ סבר שכשיש קנס אין מכר וכשיש מכר אין קנס, וחכמים אומרים שבקטנה מבת ג' שנים עד בגרותה יש לה קנס ומשמע שאין לה מכר, ויש לפרש שיש לה גם קנס במקום מכר.

משנה בכל מקום שיש מיאון בקטנה אין חליצה וכשיש חליצה אין מיאון. **גמרא** רב יהודה אומר בשם רב שזה לדעת ר"מ אך לר' יהודה יש מיאון במקום חליצה, ששנינו שלר"מ הבת ממאנת רק עד שתביא שתי שערות, ור' יהודה אומר שיכולה למאן שירבה השחור על הלבן.

משנה על מקום שיש תקיעה של ביטול מלאכה אין הבדלה ובמקום שיש הבדלה אין תקיעה, ביו"ט שחל בערב שבת תוקעים ולא מבדילים ואם חל יו"ט במוצאי שבת מבדילים ולא תוקעים ונוסח ההבדלה היא בין קודש לקודש, ור' דוסא אומר בין קודש חמור לקודש הקל. **גמרא** רב יהודה אומר שביו"ט שחל בערב שבת תוקע ומריע מתוך תקיעה, ורב אסי אומר שתוקע ומריע בנשימה אחת, ורב אסי תיקן בהוצל לעשות כדבריו, ויש להקשות ששנינו שיו"ט שחל בערב שבת תוקעים ולא מריעים ומשמע שלא מריעים כלל, וקשה לשני השיטות ורב יהודה יפרש שלא מריעים לבד אלא מתוך תקיעה ורב אסי מפרש שלא מריעים בשתי נשימות אלא בנשימה אחת.

ר' יהודה אומר שביו"ט שחל במוצאי שבת מבדיל בין קודש לקודש בחתימה וכן אמר ר"ג אך רב ששת בר רב אידי אמר שמברך כך אף בפתיחתה, ואין הלכה כמותו.

אין הלכה כר' דוסא שמבדיל בין קודש חמור לקודש הקל. **ר' זירא** אומר שאם חל יו"ט באמצע השבוע מבדיל בין קודש לחול בין אור לחושך בין ישראל לעמים בין יום השביעי לששת ימי המעשה ואף שעכשיו לא יום השביעי אלא שהוא מונה את סדר ההבדלות.

פרק השוחט

דף כז
משנה מי ששחט סימן אחד בעוף ושני סימנים בבהמה שחיתו כשרה ורובו של סימן הוא כמו שלם ור' יהודה אומר שצריך לשחוט את הורידים אם שחט רק חצי סימן בעוף וסימן וחצי בבהמה השחיטה פסולה, ורוב סימן בעוף ורוב שנים בבהמה שחיתו כשרה. **גמרא** יש להקשות בדברי המשנה השוחט אחד בעוף ושנים בבהמה משמע שהוא רק בדיעבד וכמה צריך לשחוט לכתחילה יש לומר שהמשנה מחדשת באחד בעוף, עוד יש לומר שהשוחט בדיעבד הולך על רוב סימן.

רב כהנא אומר מנין לומדים ששחיטה היא מהצואר שכתוב **ושחט את בן הבקר** במקום שהוא שח חטאו ששם תכשיר אותו לאכילה, וחטאו הוא לשון הכשרה כמו שכתוב **וחטא את הבית** ועוד כתוב **תחטאני באזוב ואטהר**, ואין לומר שהכוונה לזנבו שכתוב שח משמע שהוא במקום זקוף והזנב כפוף כל הזמן, ואין לומר שהכוונה לאזנו כי צריך מקום שיוצא שם דם הנפש אך קשה שיקרע באזנו עד שיגיע לדם הנפש, ועוד קשה שלא למדנו משם פסול שהייה דריסה חלדה הגרמה ועיקור, אלא שלמדו הכל מהלכה למשה מסיני, א"כ גם מקום שחיטה למדו מהלכה, ומהפסוק לומדים רק שלא יעשהו כגיסטרא לחתוך לגמרי, רב יימר לומד מהפסוק **וזבחת ממקום שזב הדם חטאו והיינו חתכהו** וזה מלשון שבירה שכתוב **אל תירא ואל תחת**, אך קשה שנאמר שזה בחטמו, יש לומר שכתוב שזב ע"י חיתוי ושם הוא זב מעצמו, אך קשה אולי הכוונה לזנבו, ועוד קשה מנין לומדים פסול שהייה דריסה חלדה הגרמה ועיקור אלא שלמדו מהלכה למשה מסיני וא"כ למדו מהלכה גם את מקום השחיטה ומהפסוק למדו שלא יעשהו כגיסטרא, אצל ר' ישמעאל למדו מהפסוק **ושחט** שהוא מלשון שחיטה והיינו שבמקום של הסח שהוא הוצאת קול יחטאו ואין לומר שיקרע בלשונו שהרי צריך דם הנפש, אך קשה שיקרע עד שיגיע לדם הנפש, ועוד קשה מנין למדו פסול שהייה דריסה חלדה הגרמה ועיקור, אלא שלמדו מהלכה למשה מסיני א"כ גם את מקום השחיטה למדו משם, ומהפסוק למדו שלא יעשהו כגיסטרא, ובברייתא משמע כדברי ר' חייא מנין ששחיטה היא מהצואר שכתוב **וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים** ומה שכתוב **את הראש ואת הפדר** מיותר שהרי הם בכלל כל הנתחים אלא התורה חזרה עליהם שהרי נאמר **והפשיט את העולה ונתח ומשמע רק נתחים שהם בכלל ההפשטה ואילו הראש כבר הותז ולכן נאמר את ראשו ואת פדרו וערך**, וממה שכתוב שהראש הותז מוכח שהשחיטה היא בצואר, אך קשה שבתחילה הברייתא מביאה את הפסוק **את הראש ואת הפדר ומסיימת בפסוק את ראשו ואת פדרו** ויש לגרוס שמרבים את הראש שכתוב **את הראש ואת הפדר ומהפסוק את ראשו ואת פדרו** למדו כמו ששנינו שראש ופדר קודמים לכל הנתחים שכתוב **את ראשו ואת פדרו וערך**, **עמוד ב** ומהפדר הראשון למדו כמו ששנינו שחופה את הפדר על בית השחיטה ומעלהו וזה דרך הכבוד של מעלה.

בברייתא נוספת למדו מהפסוק **זאת תורת הבהמה והעוף** באיזה תורה שוה בהמה לעוף ועוף לבהמה הרי בהמה מטמאה במגע ומשא ועוף לא, ועוף מטמא בגדים רק ע"י בית הבליעה ובהמה לא, אלא זה למדו שכמו שבהמה מותרת רק בשחיטה כך עוף ואין ללמוד שכמו שבבהמה השחיטה היא ברוב שני סימנים כך בעוף שכתוב **זאת**, ור"א אומר שלמדו שכמו שבעוף של קרבן הכשרו הוא מהצואר כך הכשר הבהמה הוא מהצואר ואין ללמוד שזה יהיה ממול עורף כבהמה כי כתוב **ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל ראשו של זה ממול עורף ולא של אחר**, ור"א למד מזאת שלא נאמר שכמו ששחיטת עוף היא בסימן אחד כך בבהמה יספיק סימן אחד לכן כתוב **זאת למעט**.

בר קפרא שנה על הפסוק **זאת תורת הבהמה והעוף** שהתורה הטילה את פרשת עוף בין בהמה לדגים שאי אפשר לחייב שחיטת עוף בשני סימנים שהרי הוא הוקש לדגים ואי אפשר

לפטרו בלי כלום שהרי הוא הוקש לבהמה אלא הכשרו הוא סימן אחד, ומה שבדגים אין צריך שחיטה אין לומר שלמדו מהפסוק **הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם ואם את כל דגי הים יאסף להם** שהכשר הדגים הוא באסיפה לבד שא"כ נאמר שגם בעוף שכתוב **ויאספו את השלול** לא יצטרכו שחיטה והרי אמרנו שאי אפשר לפטרו בלי כלום, ויש לומר שבעוף לא כתוב אסיפה במקום שכתוב שחיטה של אחרים ואילו בדגים כתוב אסיפה במקום שבאחרים כתוב שחיטה.

עובר הגלילי דרש שבהמה שבריא אתה מהיבשה הכשרה בשני סימנים ודגים שנבראו מהמים אין צורך להכשירם, ועוף שבריא אתו הוא מהרקק שחציו מים וחציו אדמה הכשרם בסימן אחד ורב שמואל מקפוטקיא מוכיח את זה ממה שיש לעופות כקשקשים ברגליהם כדגים.

שנו בברייתא עוד שאל קונטריון ההגמון את רבן גמליאל שבפסוק אחד כתוב **ויאמר אלוקים ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף** א"כ העופות נבראו מהמים וכתוב **אח"כ ויצר ה' אלוקים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים** א"כ העופות נבראו מהאדמה, אמר לו ר"ג שהם נבראו מהרקק ור"ג ראה שתלמידיו מסתכלים זה בזה אמר להם וכי קשה בעיניכם שדחיתי את אויבי בקש שהם נבראו מהמים והפסוק **ויצר** נאמר רק לענין שה' הביאם לאדם לקרוא להם שמות, יש אומרים שאת התשובה האחרונה הוא אמר להגמון ואת הטעם שנבראו מהרקק הוא אמר לתלמידיו שכתוב **את כל עוף השמים על ויצר** א"כ זה הולך על היצירה.

רב יהודה אומר בשם ר' יצחק בן פנחס שאין לעוף שחיטה מהתורה שהרי נאמר בכיסוי הדם ושפך שהכשרו הוא בשפיכה, ואין לומר שגם בחיה אין שחיטה שהרי היא הוקשה לפסולי המוקדשים, אך קשה שגם עוף הוקש לבהמה שכתוב **זאת תורת הבהמה והעוף** שהרי נאמר ושפך ועדיף להעמיד את ההיתר של ושפך על עוף כי הפסוק דיבר על עוף בסוף, ויש להקשות ששנינו שהשוחט והתנבלה בידו והנוחר והמעקר פטור מלכסות ואם נאמר שמהתורה אין שחיטה א"כ הנחירה היא מתירה וא"כ יצטרכו כיסוי בנחירה, ויש לומר שהברייתא הזו מדברת על חיה, יש להקשות ששנינו שמי ששוחט כי הוא צריך את הדם חייב לכסות לכן ינחור או יעקר,

דף כח לכאורה זה מדובר בעוף שהוא צריך את דמו לטפל בתולעת בגדים, ויש לדחות שמדובר בחיה שהוא צריך את דמה לעשות צבע אדום, אך יש להוכיח ממה ששנינו שהמולק בסכין מטמא בגדים בבית הבליעה ואם נאמר שמהתורה אין שחיטה לעוף א"כ אף שבשבירת השדרה והמפרקת היא נעשית טריפה אך תועיל הסכין לטהרה מטומאת נבילה, ויש לדחות שהוא סובר כר"א הקפר ברבי ששנינו בברייתא שהוא דרש בפסוק **אך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל** וזה בא ללמד ונמצא למד שהוקשו צבי ואיל לפסולי המוקדשים שהם בשחיטה כך צבי ואיל בשחיטה ולעוף אין שחיטה מהתורה אלא מדברי סופרים, ורבי חולק על ר"א הקפר שהוא דרש בפסוק **וזבחת כאשר צויתך** שמשא הצטווה על הושט ועל הקנה ועל רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה.

ר"ז אומר שכשר סימן אחד בעוף או ושט או קנה שכתוב אחד כל שהוא, ורב אדא בר אהבה אומר שההיתר הוא בושט שכתוב אחד והוא המיוחד שעיקר החיות של בהמה הוא בושט, יש להוכיח ממה ששנינו שאם שחט את הושט ואח"כ נשמטה הגרגרת כשרה ואם נשמטה הגרגרת ואח"כ שחט את הושט השחיטה פסולה ואם שחט את הושט ומצא אח"כ שהגרגרת שמוטה ואינו יודע אם היא נשמטה קודם שחיטה או אחרי השחיטה אמרו במעשה כזה שספק בשחיטה פסול ולא כתבו בברייתא אופן שנשחטה הגרגרת משמע שאין הכשר שחיטה בגרגרת לבדה, ויש לדחות שמצוי יותר שהגרגרת נשמטת, ויש להוכיח ממה ששנינו שאם שחט שני חצאי סימנים בעוף היא פסולה וכ"ש בבהמה ור' יהודה אומר עד שימחוט את הושט ואת הורידים משמע שחיטה בקנה לא מכשירה, ויש לדחות שהושט הוא הסמוך לורידים, ויש להוכיח ממה ששנינו שאם שחט חצי גרגרת ואח"כ שהה כשיעור שחיטה אחרת וגמר השחיטה כשרה לכאורה זה מדובר בעוף ומספיק שחיטה בקנה, ויש לדחות שזה מדובר בבהמה ו'גמר' הכוונה שגמר את כל השחיטה, ויש להוכיח ממה ששנינו שאם היה חצי קנה פגום והוסיף עליו כל שהוא וגמרו שחיטתו כשרה ולכאורה מדובר בעוף וגמרו הכוונה שגמר את

הקנה, ויש לדחות שמדובר בבהמה וגמרו הכוונה שהוא גמר בושט, ויש להוכיח ממה ששנינו כיצד מולקים חטאת העוף שחותך את השדרה והמפרקת בלי רוב בשר עד שמגיע לושט או לקנה וכשהגיע לושט או לקנה חותך סימן אחד ורוב בשר עמו ובעולה שנים או רוב שנים א"כ מוכח שהסימן שמכשיר בעוף הוא גם הקנה וזה תיובתא לרב אדא בר אהבה, והגמ' שואלת מה ההלכה לכאורה כבר דחו את רב אדא אך יש לומר שזה לא תיובתא שהרי ניתן לבאר שרק במליקה יועיל חיתוך רק בקנה שיש גם חיתוך לשדרה ומפרקת, ויש להוכיח מהמעשה שהביאו לפני רבא ברוזו שצוארו מלוכלך בדם אמר רבא **עמוד ב אם נשחוט ונבדוק אח"כ את הסימנים זה לא יועיל שאולי היה נקב במקום השחיטה ואם נבדוק קודם שחיטה הרי רבה אמר שאין בדיקה לושט מבחוץ אלא מבפנים אמר רב יוסף בן רבא לרבא שיבדקו את הקנה וישחטוהו ויכשירוהו ואח"כ יפכו את הושט ויבדקוהו אמר רבא חכם בני בטריפות כר' יוחנן א"כ מוכח שהסימן הכשר בעוף הוא ושט או קנה.**

רב חסדא אומר שר' יהודה הצריך ורידים רק בעוף כי הוא צולה את כולו יחד אך בבהמה שמנתחים אותה לאברים קודם צליה אין צורך לשחוט את הורידים, ומוכח שר' יהודה הצריך ורידים כי צריך להוציא דם אך לא מובן מדוע כתוב במשנה עד שישחוט את הורידים הרי מספיק לנקבם ויש לגרום עד שינקב את הורידים ומה שכתוב עד שישחוט הכוונה שהוא ינקב אותם בשעת שחיטה, אך יש להוכיח ממה ששנינו שר' יהודה אמר שהורידים בשחיטה ויש לבאר שהכוונה היא שינקב את הורידים בשעת שחיטה, ויש להוכיח ממה ששנינו שאמרו לר' יהודה שאם הוזכרו ורידים רק כדי להוציא מהם דם א"כ מה ההבדל אם יעשה את זה בשעת שחיטה או אח"כ א"כ משמע שר' יהודה סבר שזה רק בשחיטה, ויש לומר שהם אמרו לו מה ההבדל אם ניקב בשעת שחיטה או אח"כ כי ר' יהודה סבר שצריך רק בשעת שחיטה ואח"כ לא יוצא דם כי מקום יציאת הדם התקרר.

ר' ירמיה מסתפק בדעת ר' יהודה אם שהה או דרס בורידים וזקן אחד אמר לו שר"א אמר ויש אומרים שזקן אחד אמר לר"א שר' יוחנן אמר שמנקב את הורידים בקוץ והם כשרים ויש ברייתא כדברי רב חסדא שאם שחט שני חצאי סימנים בעוף פסול וק"ו בבהמה ור' יהודה אומר שבעוף כשר רק בשחט אתה הושט ואת הורידים.

רב אומר שאם שחט מחצה על מחצה זה כרוב ורב כהנא אומר שזה לא כרוב רב סובר שהקב"ה אמר למשה שלא ישאיר רוב לא שחוט, ורב כהנא סובר שהקב"ה אמר למשה שישחוט רוב, ולכאורה יש להוכיח מדברי המשנה שחצי אחד בעוף ואחד וחצי בבהמה שחיטתו פסולה ואם מחצה על מחצה כרוב מדוע פסול הרי הוא עשה רוב, ויש לומר שזה רק מדברבן שמא ישחט פחות מחצי, ור' קטינא מוכיח ממה ששנינו שאם חילק תנור טמא לשני חלקים שוים הם טמאים כי אי אפשר לצמצם משמע שאם היה אפשר לצמצם הם טהורים וקשה איך הם טהורים הרי יש בכל אחד מהם רוב, אמר רב פפא שלא יתכן שיהיה רוב בכל אחד משני חצאי כלי, ויש להוכיח ממה ששנינו שאם שחט חצי גרגרת ושהה בה כדי שחיטה,

דף כט וגמרו את השחיטה היא כשרה ואם נאמר שמחצה על מחצה כרוב א"כ היא כבר טריפה ויש לומר שזה לא הולך על בהמה אלא על עוף שמספיק סימן אחד וא"כ ממה נפשך אם מחצה על מחצה כרוב הרי הוא שחט רוב ואם אינו כרוב א"כ הוא לא עשה כלום, ויש להוכיח ממה ששנינו שאם היה חצי קנה פגום והוסיף עליו כל שהוא וגמרו השחיטה כשרה ואם נאמר שמחצה על מחצה כרוב א"כ הוא טריפה, ומבאר רבא שלפסול בטריפה צריך רוב שנראה לעיניים, ומקשה אביי שזה ק"ו שאם בטריפה שחט בנקב משהו כשצריך רוב זה דוקא בנראה לעיניים שחיטה שהכשרה הוא רק ברוב ודאי שזה יועיל רק אם הרוב נראה לעיניים, אלא שלכו"ע מחצה על מחצה אינו כרוב ורב כהנא דיבר לענין פסח שאם יש רוב טמאים עושים פסח ראשון בטומאה ואם היו ישראל מחצה טמאים ומחצה טהורים סובר רב שמחצה על מחצה כרוב ורב כהנא סובר שהוא לא כרוב, וטעמו של רב שכתוב **איש איש כי יהיה טמא לנפש** שרק איש נדחה לפסח שני וציבור לא נדחים לפסח שני.

יש להקשות מדוע המשנה מסיימת רוב אחד בעוף הרי כבר שנינו ברישא שרובו של אחד כמוהו, מבאר רב הושעיא שאחד הולך על חולין ואחד הולך על קדשים וצריך לחדש בשניהם שאם היינו

שונים בחולין היינו אומרים שרק בחולין מספיק רוב כי אין צורך בדם אך בקדשים שצריך לזרוק את הדם לא מספיק רוב סימן אלא צריך את כולו, ואם היינו שונים בקדשים היינו אומרים שרק בקדשים צריך רוב כי הוא צריך את הדם אך בחולין יספיק חצי סימן, קמ"ל שצריך רוב סימן, ואמר רב כהנא שמסתבר שברישא מדובר בחולין ובסיפא בקדשים שברישא כתוב השוחט ואם נאמר שזה מדבר בקדשים א"כ יש לכתוב המולק אך גם אם בסיפא מדובר בקדשים קשה מדוע כתוב שחיתתו כשרה ויש לכתוב מליקתו כשרה, אך יש לומר שכיון שסיים בבהמה כתב שחיטה על בהמה אך ברישא שמדובר בעוף א"כ יש להתחיל לכתוב המולק, ורב שימי בר אשי אומר שברישא מדובר בחולין שהרי כתוב רוב אחד ובקדשים יש עולת העוף שצריך שני סימנים, אך זה קשה גם בסיפא שכתוב רוב אחד בעוף ובעולת העוף צריך שנים, ויש לפרש שרוב אחד הכוונה לרוב כל אחד ואחד והיה ניתן לכתוב רוב שנים אך כיון שיש חטאת שאין בה שנים לכן התנא לא פסק את הדבר אחד או שנים, ורב פפא אומר שברישא מדובר בחולין שכתוב שר' יהודה אומר עד שישחוט את הורידים ורבנן חולקים עליו וזה רק בחולין שהרי בקדשים גם לרבנן צריך לשחוט ורידים שהרי הוא צריך את הדם לזרוק, ורב אשי מוכיח שבסיפא מדובר בקדשים שהרי שנינו שהשוחט שני ראשים כאחד שחיתתו כשרה וכתוב **השוחט** שמשמע רק בדיעבד ובקדשים מובן שלא ישחוט כך לכתחילה כמו שרב יוסף למד מהפסוק **תזבח** שאחד ולא שנים שוחטים ומתזבחהו לומדים שאחד לא ישחוט שני זבחים ורב כהנא דייק אף שקוראים **תזבחהו** אך כתוב **תזבחהו** שזה בלשון יחיד, ובחולין שנים שוחטים לכתחילה, וגם ר"ל סבר שברישא מדובר בחולין ובסיפא מדובר בקדשים שר"ל אמר שאחרי ששנינו ברישא רוב אחד כמוהו מדוע כתוב שוב רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה כמו ששנינו ביהו"כ שהביאו לכה"ג את התמיד קרצו וכהן אחר גמר את השחיטה שאין לומר שאם לא מירק פסולה השחיטה שהרי שנינו רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה.

בדברי ר"ל שהיינו אומרים שאם לא מירקו את שחיתת השעיר יהיה פסול **עמוד ב** יש להקשות שמוכח שזה כשר שאם נאמר שהשחיטה נגמרת רק בכל הסימן א"כ יוצא שזה עבודה באחר ושנינו שכל עבודות יהו"כ כשרות רק בכה"ג, אך יש לומר שר"ל אמר שלא נאמר שאם לא מירק השחיטה פסולה רק מדרבנן לכן סיימה המשנה רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה, ואף שאין פסול כשלא סיימו את הסימנים בכ"ז מה שמרקו את השחיטה הוא כי מצוה למרק.

ר"ש בן לקיש אומר בשם לוי הזקן שהשחיטה נגמרת רק בסופה ור' יוחנן סובר שהשחיטה מכשירה מתחלתה עד סופה, אומר רבא שלכו"ע אם עכו"ם שחט סימן אחד וישראל שחט את השני היא נפסלה כי נעשה בו מעשה טריפה ע"י עכו"ם וכן בעולת העוף אם ימלוך סימן אחד למטה וסימן אחד למעלה במזבח היא פסולה שהרי נעשה בה מעשה חטאת העוף למטה, ונחלקו בשחט סימן אחד בחוץ וסימן אחד בפנים שלר' יוחנן שהשחיטה נמשכת מתחילה ועד סוף היא פסולה ולר"ל שהכשר שחיטה היא רק בסוף אינו חייב עליה משום שחוטי חוץ, ורב בר שימי אומר שמר שהוא רב יוסף לא אמר כך אלא שאם שחט סימן אחד בחוץ ואחד בפנים פסול כי עשה בה מעשה חטאת בחוץ, ונחלקו בשחט מיעוט סימן בחוץ וגמרו בפנים שאם השחיטה נמשכת מתחילה ועד סוף חייב ואם השחיטה חלה בסופה אינו חייב, ור' זירא מוכיח ממה ששנינו שכל העוסקים בפרה מתחילה ועד סוף מטמאים בגדים ופוסלים אותה במלאכה אחרת ואם קרה פסול בשחיטה בין קודם שנפסלה בין לאחר שנפסלה היא לא מטמאה בגדים, ואם הפסול הוא בהזאתה קודם שנפסלה היא מטמאה בגדים אחר שנפסלה היא לא מטמאה בגדים ואם נאמר שהכשר השחיטה הוא מתחילה ועד סוף א"כ יש לחלק גם בשחיטה שאם קרה פסול בשחיטה קודם הפסול היא מטמאה בגדים ואחר הפסול היא לא מטמאה בגדים, אומר רבא שהיא לא שחיטה כלל, ורבא שהתקלקלה שאז התברר למפרע שהיא לא שחיטה כלל, ורבא אומר שההוכחה היא שאם נאמר שהכשר השחיטה הוא בסופה א"כ יש לחלק בשחיתת הפרה שאם נשחטה בשני אנשים הראשון טהור והשני טמא ורב יוסף אומר שאין להוכיח משני אנשים בזבח אחד שהרי למדו מהפסוק **תזבח** ששנים לא ישחוט זה אחד וכתוב **תזבחהו** שאחד לא ישחט שני זבחים יחד ורב

כהנא אומר שלומדים מהכתיב **תזבחהו**, ואביי אומר הרי רבה בר בר חנה אמר בשם ר' יוחנן שהסתמא הזו היא לדעת ר"א בן ר"ש, דף ל אך לחכמים שנים שוחטים זבח אחד, אך יש לומר שגם לר"א בן ר"ש שרק אחד שוחט יש נ"מ אם החליפו לו סודר במהלך השחיטה שאם הכשר השחיטה הוא מתחילתה עד סופה הראשון אינו טמא והשני טמא, אלא שהבריייתא מדברת בפסול הפרה ולא בהכשר שלה, ורב אידי בר אבין מקשה ששנינו שאם שחט פסח על החמץ במועד אם שחט לשמו פטור ואם שחט שלא לשמו חייב והקשו על כך שמשמע שרק שלא לשמו חייב אך בסתמא פטור, וקשה שפסח בשאר ימות השנה הוא שלמים ועובר בשוחט על החמץ אלא מוכח שפסח בשאר ימות השנה צריך עקירה משם פסח, ואמר ר' חייא בר גמדי שהתשובה דלהלן נזרקה מפי החבורה והם אמרו שמדובר שהבעלים היו טמאי מתים שנדחו לפסח שני ורק פסח זה צריך עקירה ושאר פסח לא צריך עקירה אחר זמנו וזה מובן רק אם הכשר השחיטה הוא מתחילה ועד סוף שאז הוא נפסל מתחלת השחיטה, אך אם נאמר שהכשר השחיטה הוא בסופה א"כ מיד ששחט מעט הוא נדחה מפסח שני וממילא השאר נשחט לשם שלמים, ואביי מבאר שאמנם הוא נדחה מפסח אך לא נדחה מדמי פסח, ואין לומר שלדמים צריך העמדה והערכה ואי אפשר להעמידו ולהעריכו אחר שחיטה שהרי שנינו שאם שחט שני סימנים או רובם ועדיין הבהמה מפרכסת היא כחיה לכל ענין וניתן להעמידה ולהעריכה.

רב יהודה אומר בשם רב שאם שחט בשנים או שלוש מקומות שחיתתו כשרה וכשהוא אמר את זה לפני שמואל הוא טען שצריך שחיטה מגולה וכאן אין כי השחיטה היא בכמה מקומות וכן סובר ר"ל שצריך שחיטה גלויה שהוא למד מהפסוק **חץ שחוט לשונם מרמה דיבר** שצריך שחיטה מפורעת, ור"א מקשה ששנינו לקמן ששנים יכולים לאחוז בסכין ולשחוט ואפילו אחד למעלה ואחד למטה וקשה שאין כאן שחיטה במקום אחד, ור' ירמיה מבאר שהמשנה דברה בשנים ששוחטים בסכין אחת ור' אבא מקשה ששנו על המשנה שכשר בשנים שלא חששו שיטריפו זה על זה וזה מובן רק אם זה היה בשני סכינים יש חשש שאחד שחט סמוך לשני וכל אחד מהם לא שחט רוב, קמ"ל שלא חששו לכך, אך אם מדובר בסכין אחת א"כ החשש הוא שידרסו זה על זה, ואמר ר' אבין שאכן יש לגרוס שלא חוששים **עמוד ב** שידרסו זה על זה, ור' אבין מקשה ששנינו שאם שחט את הושט למטה ואת הקנה למעלה או שהושט למעלה והקנה למטה כשר ולכאורה זה לא שחיטה מפורעת ויש לומר שמדובר בשחיטה שעשויה כקולמוס באלכסון.

היה **שור** אחד שנשחט בב' וג' מקומות ורב יצחק בר שמואל בר מרתא נכנס וקנה מהמשובח שבו ור' זירא אמר שלמדת אותנו בכך שהמשנה מכשירה בשנים ששוחטים בשני סכינים.

רב יהודה אומר בשם רב שאם החליד את הסכין בין סימן לסימן וחתכו פסול ואם החליד תחת העור כשר, ולכאורה שנינו כך להדיא שאם החליד את הסכין ופסקו ר' ישבב סובר שהיא נבלה ור"ע אומר שהיא טריפה, יש לומר שמהמשנה היינו אומרים שפסול רק כשעשה מלמטה למעלה שזה לא כדרך שחיטה, אך מלמעלה למטה שהוא עושה כדרך שחיטה זה כשר, קמ"ל שלא, ומה שכתוב שכשר תחת העור אצל רב אמרו שזה ספק, והסתפקו מה הדין אם החליד תחת מטלית או תחת צמר מסובך ונשאר בתיקו, ורב פפא מסתפק כשהחליד אחר ששחט את רוב הסימנים ונשאר רק מיעוטם, ונשאר בתיקו.

משנה מי ששחט שני ראשים יחד כשר שנים יכולים לשחוט ולאחוז בסכין אפילו אם אחד למעלה ואחד למטה כשר אם התיז את הראש בבת אחת פסול אם כששחט התיז את הראש בבת אחת אם יש בסכין מלא צואר כשר וכל זה כשהוליד את הסכין ולא הביא או שהביא ולא הוליד אם אם הוליד והביא כשר אפילו כל שהוא ואפילו באיזמל. **גמרא** שמואל אומר שהמקור לכך ששחיטה היא במשיכה שכתוב **חץ שחוט לשונם מרמה דיבר** ואצל ר' ישמעאל למדו **שוחט** הוא משיכה כמו שכתוב **זהב שחוט**, ועוד נאמר **חץ שחוט לשונם**, וצריך פסוק נוסף שמהפסוק **זהב שחוט** היינו מבינים שמדובר בזהב שנטוה כחוט לכן למדו גם מהפסוק **חץ שחוט לשונם**.

רבא בדיק חץ לר' יונה בר תחליפא והוא שחט בו עוף בעת מעופו, אך קשה אולי זה עשה חלדה,